

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
21/22

Tuna grundskola

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	8
2.1	Delaktighet	8
2.1.1	<i>Elevers delaktighet</i>	<i>8</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>9</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>9</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	10
2.3	Beskrivning av nuläge	13
3	Analys och åtgärder för läsåret 21/22	15
3.1	Analys	15
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	17
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	21
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	23
6	Bilaga 3	26

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Trivselregler 2021-2022

Bilaga 2: Bilaga 2 (b)- Rutingang - Enskilt strukturerat

Bilaga 3: Bilaga 4_ Rutingang för elever med skyddad ide

Bilaga 4: Bilaga 2 (a)- Digital rutingang - Anmälan om

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Grundsärskola årskurs 1-9 med inriktningarna ämnen och ämnesområden samt fritidsverksamhet 1-3 och 4-6.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektorn om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektorn görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektorn utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats,

följer rektorn, eller den rektorn utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Ana Maria Friede, rektor

Martin Persson, biträdande rektor

1.5 Förankring av planen

Information via skolans hemsida

Nyupprättad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns publicerad på skolans hemsida till vårdnadshavare, elever och personal.

Information till vårdnadshavare

Planen delges vårdnadshavarna i samband med föräldramöte. I samband med att en ny plan upprättas meddelar mentorerna vårdnadshavarna om detta via Unikum. På lågstadiet sker information kring detta även genom veckobrev och på informationstavlan utanför kapprum.

Information till personal

Varje hösttermin går representanter från skolans Trygghetsteam igenom den nyupprättade planen vid en arbetsplatsträff, alternativt vid ett stadiemöte eller en arbetslagsplanering, i samband med att planen är färdigställd. Aktuell plan finns även publicerad till all personal i det digitala personalrummet.

Nya medarbetare får kännedom om Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier av rektor alternativt delegerad lärare som en del av introduktionen.

Skolans och kommunens rutingång vid kränkningar eller misstänkta kränkningar samt en digital anmälningssida för att anmäla misstänkta kränkningar finns publicerat till all personal i fliken Likabehandling i det digitala personalrummet i SITES. I fliken Likabehandling finns även olika typer av stödmaterial till personalen i form av guider, såväl i skrift som videoguider. Utöver detta finns i Likabehandling viktig information i form av Googlepresentationer som bland annat redogör för hur skolan ska arbeta systematiskt med likabehandling utifrån forskning om vad som fungerar väl och är effektiva arbetsmetoder samt vad som inte är effektivt. Syftet med sidan är att säkerställa att all personal har en samsyn och kan fullfölja skolans och kommunens riktlinjer kring det systematiska arbetet med likabehandling. Elevernas trygghet och trivsel är prioriterad och därför arbetar skolans Trygghetsteam tillsammans med personal och skolläring fortlöpande med detta.

Information till elever

Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier presenteras för varje klass av mentorerna i samband med en mentorstid under höstterminen. Vid detta tillfälle går mentorerna igenom planens innehåll. Ett speciellt fokus riktas vid skolans rutingång vid misstänkta kränkningar och var eleverna ska vända sig vid en kränkning

eller misstänkt kränkning. Vid detta tillfälle betonas skolans värdegrund och nolltolerans mot alla former av kränkningar, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier.

Skolstartsguiden Utöver mentorernas information om planen till eleverna, och för att säkerställa att alla elever tar del av skolans likabehandlingsarbete, har kurator och representant för Likabehandlingen gått ut i flera klasser för att informera eleverna om skolans nolltolerans mot alla typer av kränkningar, konsekvenser av kränkningar samt klargörande av skolans värdegrund och hur vi bemöter varandra varje dag för att skapa en trygg skola för alla.

Skriftlig information om skolans Trivselregler och nolltolerans mot kränkningar och diskriminering samt var eleverna ska vända sig vid kränkningar finns uppsatta i klassrummen på skolan.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna på skolan görs delaktiga i arbetet med likabehandlingen på flera sätt. Nedan följer några av dessa som exempel.

Rättviserådet

Tunaskolan har en levande rådsverksamhet där elever från olika årskurserna har möjlighet att delta. Rättviserådet är ett elevråd som enbart fokuserar på likabehandling och att främja elevernas trygghet på skolan samt förebygga kränkningar, diskriminering och trakasserier. Alla elever i årskurs 7-9 som vill är välkomna att delta och arbetet i rådet kommer till gagn även till elever i yngre årskurser. I rådet tillämpas direkt elevdemokrati genom att eleverna får vara med och besluta om vilka områden som de anser behöver prioriteras när det gäller att skapa trygghet och trivsel för skolans samtliga elever. Eleverna ges insyn i resultatet av kartläggningar kring elevernas trivsel och LUNKEN och får möjlighet att komma med förslag på förbättringar och insatser. Rådets syfte är att skapa ett aktivt elevinflytande i skolans fortlöpande arbete med trygghet och studiero. T.ex. är eleverna delaktiga i utformningen av frågor till Trivselenkäten, synpunkter kring skolans plan och skolans rutiner vid kränkningar samt särskilda förebyggande eller främjande insatser kopplade till diskrimineringsgrunderna. Arbetet genomförs främst i projektform med hjälp av vuxenstöd för att sedan utmynna i olika aktiva insatser till skolans elever baserat på identifierade behov. På så sätt fungerar Rättviserådet som en viktig del i skolans fortlöpande arbete med att främja trygghet och förebygga kränkningar. Eleverna i Rättviserådet fungerar även som en länk till klasserna i frågor som rör skolans värdegrund och trygghet.

Trivselenkäten

I den årliga Trivselenkäten deltar samtliga elever på skolan och ger därmed sin bild av hur trygg de upplever skolan vara samt identifierar eventuellt upplevda otrygga platser och om de utsatts för någon typ av kränkning eller diskriminering. Enkäten är skapad i enlighet med GDPR och är därmed anonym, men fungerar som en viktig del i kartläggningen av nuläget för skolans samtliga elever gällande trygghet, eventuell förekomst av kränkningar och diskriminering, arbetsro samt trivsel. Trivselenkäterna anpassas efter elevernas ålder, förutsättningar och behov samt genomförs samtidigt i alla stadier. Resultatet sammanställs av representanter i Trygghetsteamet som även analyserar resultatet.

Trivselregler

Skolans Trivselregler är framtagna av samtliga klasser på Tunaskolan, inklusive grundsärskolan, och sammanställda av Trygghetsteamet i samråd med elevhälsan och skolledningen. Trivselreglerna uppdateras varje läsår.

Utvecklingssamtal

Vid utvecklingssamtalen får eleven möjlighet att samtala om sin upplevda trivsel och trygghet i skolan.

Kommunikation mellan elever och personal

Eleverna ska alltid vända sig till någon vuxen på skolan vid en misstänkt kränkning eller

andra frågor som rör elevernas trygghet och trivsel. Elever har även möjlighet att boka samtal med skolans kurator vid behov, eller för att framföra önskemål och synpunkter som i sin tur kan lyftas i Trygghetsteamet.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Utvecklingssamtal

I samband med utvecklingssamtalen som sker i början av varje termin lyfts frågor som rör elevens trivsel och upplevda trygghet i skolan. Vårdnadshavarna har i detta forum möjlighet att framföra sina tankar eller frågor kring skolans arbete med likabehandling. Mentorerna delger i sin tur eventuella önskemål och tankar till Trygghetsteamet.

Föräldramöten

Vid föräldramöten får vårdnadshavare information om skolans Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Vårdnadshavarna är välkomna att lämna in förslag och tankar, som därefter lyfts i skolans Trygghetsteam.

Information via Unikum och kommunikation via mail

Mentorerna informerar vårdnadshavarna om den aktuella planen via Unikum. Vårdnadshavare kan vid frågor eller förslag kring skolans arbete med likabehandling maila dessa till mentorerna, som i sin tur meddelar stadierepresentant från Trygghetsteamet som fortlöpande arbetar med detta tillsammans med all personal.

Via skolans hemsida

I Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier som finns publicerad på skolans hemsida redogörs för aktuella kartläggningar och nuläge samt vilka främjande och förebyggande insatser skolan har genomfört samt planerar att genomföra. Vårdnadshavare får genom planen insyn i skolans arbete med likabehandling och har alltid möjlighet att framföra sina åsikter och synpunkter till skolan i kontakten med mentorer, sociala mentorer, elevhälsan eller Trygghetsteamet. Tankar och synpunkter från vårdnadshavare lyfts i Trygghetsteamet, som en del i att skapa delaktighet och belysa förbättringsområden.

2.1.3 Personalens delaktighet

Trygghetsteamet

På Tunaskolan finns ett Trygghetsteam bestående av förstelärare, representanter för respektive stadie eller skolform samt kurator. Trygghetsteamet sammanställer och presenterar bland annat resultatet av aktuella kartläggningar samt Trivselenkäten vid möten med personal för respektive stadie. I samband med detta får personalen tillsammans diskutera fram förslag på förebyggande och främjande insatser. Personal har t.ex. deltagit i diskussionsgrupper med reflektionsfrågor utifrån resultatet av kartläggningar av nuläget, för att sedan tillsammans enas om förslag på aktiva åtgärder. Personalens tankar och idéer sammanställs av Trygghetsteamet och utmynnar i nya mål och inplanerade insatser för läsåret som skrivs in i skolans Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

Arbetsplatsträffar

Vid varje arbetsplatsträff är jämställdhet och likabehandling en stående punkt där en stadierepresentant från Trygghetsteamet och ibland även elevhälsan lyfter aktuella frågor samt delger viktig information och låter personalen komma till tals. Vid dessa

möten får personalen tillsammans reflektera kring aktuella frågor och komma med idéer och synpunkter som Trygghetsteamet sedan tar med sig och lyfter vid sina möten och i samråd med skolledningen.

Personalmöten och stadiemöten

Vid stadiemöten lyfter lärarna tillsammans aktuella frågor kring likabehandlingen och hur det ser ut med trygghet och trivsel för eleverna. Lärare för fortlöpande dialoger med varandra kring nuläget i de olika klasserna och lyfter elever där lärarna uppmärksammat problematik gällande t.ex. konflikter eller eventuella kränkningar. Dessa samtal sker varje vecka och vid behov kontaktas elevhälsan.

Via mail och samtal

Personalen har alltid möjlighet att framföra sina tankar, idéer eller förslag till representanterna i Trygghetsteamet, som i sin tur tar upp personalens tankar under sina fortlöpande möten. Personalens delaktighet och engagemang är en förutsättning för ett väl fungerande och förankrat likabehandlingsarbete.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

I tabellen under "Nya mål, insatser och åtgärder" i föregående års *Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (20/21)* framgår en lista över föregående läsårs inplanerade förebyggande och främjande insatser.

Mätning effekt utifrån inplanerade insatser och åtgärder i föregående läsårs plan:

På Tunaskolan (inklusive Tuna grundsärskola) finns ett Trygghetsteam som fortlöpande under hela läsåret har fasta möten där det förs en kontinuerlig dialog kring insatser som genomförts samt dess effekter. Teamet stämmer vid varje möte av nuläget utifrån aktuella anmälningar om misstänkta kränkningar i de olika årskurserna. På detta sätt har teamet skapat sig en överblick F-9 och även kunnat planera in aktiva åtgärder i form av insatser där behov har framkommit. Trygghetsteamet fungerar även som stöd till personalen i frågor som rör arbetet med att dokumentera, följa upp och försäkra oss om att eventuella kränkningar upphör. Representanterna stämmer fortlöpande av med personalen kring insatser som genomförts, t.ex. under arbetsplatsträffar eller andra personalmöten.

Resultatet från de olika trivselenkäterna som genomförts med syfte att kartlägga elevernas upplevda trygghet har visat vad som fungerar bra och gett effekt samt vilka utvecklingsområden vi fortsatt kommer arbeta med i form av olika aktiva insatser. Som helhet visar trivselenkäterna i samtliga stadier att en majoritet av eleverna känner sig trygga i skolan och inte upplever kränkningar. En majoritet av eleverna åk 1-9 (Tuna grundsärskola) uppger även att de har vänner i skolan.

Våra mätningar av resultaten av olika insatser har ofta skett i dialogform samt med digitala enkäter och diskussionsfrågor till såväl personal som elever. Detta är viktigt för att vidhålla ett levande likabehandlingsarbete och medvetandegöra alla personer som verkar inom skolan. Mötet i dialogen fyller en viktig funktion i att skapa processer och samla våra gemensamma tankar och reflektioner kring skolans likabehandlingsarbete, vart vi är på väg, hur vi kan arbeta vidare och vilka effekter som insatserna har gett. Med hjälp av levande dialoger i verksamheten skapas även de bästa förutsättningarna för att

medvetandegöra såväl elever som personal om skolans fortlöpande likabehandlingsarbete och påminner om de mål vi satt upp för verksamheten. Genom att delta aktivt i diskussioner och besvara reflektionsfrågor blir såväl personal som elever aktivt engagerade i detta viktiga arbete och får möjlighet att tycka till och reflektera. Personalens och elevernas samlade tankar och upplevelser har sedan lyfts under möten i Trygghetsteamet och fungerat som ett underlag i vårt kontinuerliga arbete med att skapa tydlighet i rutiner till personalen, säkerställa elevernas trygghet och förankra den värdegrund skolan vilar på. Även synpunkter från vårdnadshavare lyfts i Trygghetsteamet och har bidragit till värdefulla diskussioner kring hur vi skapar tydlighet i arbetsgången.

Under läsåret 2020-2021 har eleverna i *Rättviserådet* tillsammans med vuxenstöd reflekterat över resultatet av *Trivselenkäterna F-9* samt diskuterat hur skolan på bästa sätt kan arbeta vidare med identifierade utvecklingsområden. Med utgångspunkt i utvecklingsområdena samt diskrimineringsgrunderna har eleverna tillsammans med vuxenstöd planerat och påbörjat arbetet med att skapa aktiva förebyggande samt främjande insatser som kommer att genomföras i berörda årskurser under läsåret 2021/2022 utifrån identifierade behov. Eleverna i *Rättviserådet* har, genom att fortlöpande vara delaktiga i samtal och reflektionsfrågor kopplade till skolans likabehandlingsarbete och aktuella resultat från *Trivselenkäterna* samt forskning, fått vara en aktiv del i skolans fortlöpande arbete med att skapa trygghet och studiero för samtliga elever. Genom ett aktivt elevinflytande har elevernas idéer och tankar tagits tillvara och omsatts i inplanerade aktiva insatser. Detta processliknande arbetssätt är viktigt för att göra eleverna medvetna om samt delaktiga i skolans systematiska arbete med att främja en trygg skola för samtliga elever samt förebygga kränkningar och diskriminering. *Rättviserådets* utgångspunkt är ett aktivt elevinflytande i skolans viktiga och fortlöpande värdegrundsarbete.

Genomförande av de planerade insatserna:

Majoriteten av de inplanerade insatserna för läsåret 2020/2021 genomfördes och följdes upp enligt tabellen. På grund av Coronapandemin kunde vissa insatser inte genomföras på samma sätt som de var planerade, utan fick anpassas efter skolans förutsättningar under pandemin. En del av de inplanerade insatserna kommer därför att fortsätta vara en del av utvecklingsarbetet under läsåret 2021/2022. Då många inplanerade mål och insatser innehöll flertalet insatser, har många genomförts, men vissa kvarstår i det fortsatta systematiska arbetet. Nedan följer några av de insatser som även fortsättningsvis kommer att utvecklas under läsåret 2021/2022:

Ökad närvaro av personal bland eleverna på de platser som av vissa elever kan upplevas som otrygga: Målet har genomförts på det sätt att personalen blivit informerad om att röra sig ute mer på de platser som elever kan uppleva som otrygga. Skolan har även fått anpassa sin verksamhet efter *Folkhälsomyndighetens* riktlinjer, vilket bland annat har inneburit att såväl elever som personal uppmanats att hålla avstånd till varandra och undvika större samlingar. Under läsåret 2021/2022 kommer därför insatsen med ökad vuxennärvaro att fortsätta vara en målsättning, men utifrån rådande förutsättningar och *Folkhälsomyndighetens* riktlinjer.

Matro och ökad trygghet i matsalen: De insatser som planerades för att skapa ökad trygghet i matsalen är påbörjade. Målen är framförda till personal, elevråd samt skolläda. Istället för att sätta in ljudplattor under borden tittar vi istället på möjligheten att beställa in nya matsalsmöbler som har bättre ljuddämpning. *Matrådet*

har fått ta del av målen och påbörjat ett arbete med att se över hur matsalen kan göras tryggare för samtliga elever. Då flera elever uttryckt att de upplever toaletterna som en otrygg plats på grund av låsen och att lamporna kan släckas när man är inne på toaletten, har samtliga toaletter på skolan fått en översyn av vaktmästeriet som kontrollerat att låsen fungerar. De har även fått i uppdrag att ändra ljusinställningen så att lamporna inte släcks så snabbt på toaletterna. Information om hur rörelsedetektorerna för belysningen på toaletterna fungerar har satts upp på insidan av toalettdörrarna för att skapa ökad trygghet för eleverna. Automatiska dörröppnare med instruktioner har installerats på toaletten utanför matsalen, för att underlätta för de yngre eleverna att öppna dörren.

Trygghet för eleverna i omklädningsrummen: Elever och personal har genom inskickade förslag kommit med många olika relevanta idéer för att förbättra den upplevda tryggheten i omklädningsrummen. Omklädningsrummen är en plats som kan upplevas som otrygg för en del elever. De åtgärder som genomförts är följande: Förstelärare har haft ett möte med lärare för idrott- och hälsa för att framföra elevernas önskemål samt komma fram till hur vi på bästa möjliga sätt skapar upplevd trygghet för alla elever i omklädningsrummen. En vägg har satts upp som insynsskydd in i omklädningsrummen, alla toaletter och dess lås har fått en översyn av vaktmästeriet, en skogräns har tejpats på golvet för att minska nedsmutsning och lärarna i idrott och hälsa har blivit ombudade att sätta upp specifika regler utifrån elevernas önskemål samt skyltar med mobilförbud på väggarna i omklädningsrummen. Lärarna i idrott och hälsa ansvarar även för att gå igenom vilka regler som gäller i omklädningsrummen med eleverna de undervisar. Önskemål om att sätta upp fler krokar för handdukarna inne i duschbåsen har framförts och Lundafastigheter kommer att kontaktas för att se om detta kan åtgärdas. Syftet är ökad trygghet i duschbåsen, då de krokar som i nuläget finns uppsatta sitter en bit ifrån duscharna. Flera elever önskar att krokar ska finnas inne i duschbåsen också.

Trygghet på skolgården för de yngre eleverna:

System för tillsyn på skolgården: Ett uppsatt mål var att fritidspedagoger skulle skapa ett system där de vuxna sprider ut sig över hela skolgården och alltid bär gula västar. I uppföljningen av detta mål framgår att västar används och pedagogerna cirkulerar mer över hela skolgården än tidigare. Det som kan fortsätta utvecklas kring detta mål är att påminnelser kring detta sker vid fritidsmötena så att alla följer denna rutin. Kartläggningen för våren 2021 visar att den upplevda tryggheten på skolgården har ökat för de yngre eleverna, vilket kan indikera att personalens utspridning gett en positiv och trygghetsskapande effekt.

Vikarierutinerna: Personalen behövde se över vikarierutinerna, så att även vikarier får information gällande tillsynen på rasterna och var de ska vara på skolgården. Uppföljningen från personal visar att alla i arbetslaget tar ansvar för att vikarien ska veta vad som gäller när de kommer till avdelningen. Ett material på grundsärskolan har utarbetats som vikarierna får ta del av innan de börjar arbeta.

Regler för lekar: Personalen måste gå igenom reglerna för lekarna med eleverna för att på så sätt klargöra vad som är ok och inte samt stärka tryggheten. Eleverna önskade även att det satts upp tydlig information (t.ex. genom skyltar) kring hur många elever man kan vara på en gunga. Uppföljningen av detta mål visar att det har funnits skyltar på X-husets skolgård tidigare ute vid gungorna med antal barn per gunga, men dessvärre har de ryckts ner av elever. Informationen om antalet har tagits upp med eleverna muntligt i klassrummet. Det som kan utvecklas vidare med detta mål är att varje termin

startar med att personalen ser över vilka regler som är bra att ha på en skola tillsammans med eleverna för att på ett bättre sätt förankra det hos eleverna.

Förbättrad dialog mellan Tunaskolan och Östervångsskolan Detta arbete sker fortlöpande på olika plan, och behöver även i fortsättningen stärkas. Syftet är att skapa en ökad samsyn kring värdegrundsarbetet och hur vi tillsammans kan skapa trygghet för samtliga elever under rasten och i genomförandet av gemensamma aktiviteter. Förstelärare i Trygghetsteamet har kontakt via Östervångsskolans kurator, där samtal förs om aktuella behov och med syfte att skapa en ökad samsyn i värdegrundsarbetet. T.ex. har främjande insatser som Hjärtedagen genomförts tillsammans med Östervångsskolan, dock inte under läsåret 2020/2021 på grund av pandemisituationen. Hjärtedagen planeras dock att genomföras som inplanerat under vårterminen 2022. Det är en återkommande viktig insats varje läsår anpassad efter varje stadies behov och identifierade utvecklingsområden kopplat till trivselenkätternas samt andra kartläggningars resultat.

Se över möjligheten för Östervångsskolan och Tunaskolan att inte ha rast samtidigt alla dagar, med syfte att minska trängsel och främja trygghet för alla elever. Uppföljningen visar att tiderna har justerats under vårterminen 2021 gällande elevernas förflyttningar för att minska trängsel i kapprum, trappor och kapprum. Det har även justerats i schemat för att få olika tider kring 10-rasten samt lunchrasterna. Detta har utvärderats och justerats efterhand som personal sett behov för det.

Tunaolympiaden På grund av flertalet restriktioner från Folkhälsomyndigheten till skolan, kopplade till coronapandemin, kunde den årliga Tunaolympiaden inte genomföras under läsåret 20/21. Då det fortfarande råder restriktionerna och riktlinjer som skolan måste följa från Folkhälsomyndigheten under läsåret 21/22, kommer olympiaden inte att kunna genomföras under detta läsår heller. Så snart det blir möjligt, förhoppningsvis under läsåret 22/23, planeras Tunaolympiaden att genomföras som vanligt.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Vad utmärker sig positivt?

Över 90% uppger att de får hjälp i skolan. Över 90% uppger även att de trivs i skolan. Flertalet vet vem de kan vända sig till vid behov. 96% har kompisar i skolan. 89% tycker om att vara i skolan och mår bra i skolan.

- 89% uppger att de tycker om att vara i skolan, att de mår bra på rasten och i klassrummet samt att skolan anordnar besök utanför skolan

- 95% tycker att de får hjälp i skolan och att de lär sig nya saker och trivs, att de ser vad som skrivs på tavlan

- 84% uppger att de får vara med och välja vad de ska arbeta med

- 90% uppger att de hör vad andra säger i klassrummet

- 96% säger att de har kompisar i skolan

- 80% uppger att de sover bra och mår bra

- 82% hittar på skolan

- De flesta uppger sig ha förtroende för någon vuxen som de kan prata med.

Vad behöver vi arbeta vidare med?

Otrygga platser: En majoritet av skolans elever upplever skolan som en trygg plats. I kartläggningen får eleverna besvara vilka platser på skolan som kan upplevas som otrygga.

Grundsärskolan: 25% upplever att de är rädda i skolan. 22% säger att det finns en plats på skolan de inte är trygga på. 20% uppger att de inte tycker om sin skolgård. Matsalen kan upplevas som otrygg.

- 22% säger att de inte trivs med matsalen
- 22% uppger sig vara rädda för någon på skolan
- 22% säger att det finns någon plats på skolan där de är rädda
- 20% uppger att de inte tycker om sin skolgård

3 Analys och åtgärder för läsår 21/22

3.1 Analys

När kartläggningarna för de olika stadierna genomfördes under vårterminen 2021 sammanställde Trygghetsteamets representanter resultatet och gjorde en sammanställning utifrån respektive stadiums resultat. Sammanställningen gav Trygghetsteamet en övergripande bild av nuläget på hela skolan F-9. Trivselenkäterna anpassades på ett adekvat sätt efter elevernas ålder och förutsättningar.

Sammanställningen lyftes och analyserades i Trygghetsteamet. Varje representant i *Trygghetsteamet* för respektive stadium presenterade därefter resultatet av kartläggningen för personalen i sitt stadium och lät personalen besvara reflektionsfrågor kring hur vi ska arbeta vidare såväl förebyggande som främjande utifrån kartläggningarnas resultat, med syfte att skapa en trygg skola för alla elever. Personalen fick även komma med förslag på vad som ytterligare kan förbättra den upplevda tryggheten på skolan för samtliga elever samt besvara reflektionsfrågor kring resultatet av kartläggningen. Eleverna i Rättviserådet har också fått reflektera och fundera på vad som kan utvecklas vidare i det trygghetsskapande arbetet.

Under arbetsplatsträffar och personalmöten i början av höstterminen 2021 påmindes personalen för respektive stadium om nuläget utifrån kartläggningarna och vad vi behöver arbeta vidare med.

Såväl personal som elever har fått besvara olika typer av reflektionsfrågor för att på så sätt bli delaktiga i processen med att analysera varför resultatet av kartläggningarna ser ut som det gör samt bli aktivt delaktiga i framtagandet av förslag på olika åtgärder som kan öka tryggheten ytterligare, utifrån de identifierade utvecklingsområdena som framkommit i kartläggningarna.

Analys - Otrygga platser (2021-2022):

Kartläggningarna som genomfördes under vårterminen 2021 visar att flera platser på skolan upplevs som tryggare av eleverna nu i jämförelse med kartläggningen under vårterminen 2020. Den ökade tryggheten märks främst bland de yngre eleverna. Till exempel har tryggheten för ökat markant såväl i matsalen som på skolgården. En möjlig förklaring gällande en ökad upplevd trygghet i matsalen kan bero på att det under pandemin funnits flera årskurser (7-9 grundskola) som periodvis haft fjärrundervisning, vilket minskat antalet elever i matsalen som äter samtidigt. Den ökade upplevda tryggheten på skolgården för de yngre eleverna kan även bero på att personalen sett över vilka platser som eleverna i kartläggningen 20/21 upplevt som mest otrygga, och skapat ett system där de vuxna sprider ut sig mer på rasterna för att täcka upp de områden som en del elever uppgett kan upplevas som otrygga.

Kartläggningar som gjorts med eleverna har även visat att eleverna tenderar att uppleva platser där många elever vistas samtidigt som de mest otrygga. Detta kan förklara varför platser som matsalen och Mötesplatsen återkommande anges som platser där vissa elever kan uppleva otrygghet. Skolan har fortsatt att arbeta med att skapa ökad trygghet för eleverna på de platser som angetts som de mest otrygga. Till exempel har möbleringen på Mötesplatsen gjorts om och fler bord och stolar har satts in, enligt elevernas önskemål. Den nya möbleringen skapar även en större insyn och åtgärdar problematiken med de tidigare sofforna där insynen var begränsad. Det finns även fler

platser för eleverna att sitta på jämfört med tidigare.

Toaletterna, som kan upplevas som en otrygg plats av en del elever, har fått en översyn av vaktmästeriet. Vaktmästarna har kontrollerat att alla lås fungerar som de ska och även fått i uppgift att ändra ljusinställningen så att ljuset lyser längre och inte riskerar att släckas så snabbt om en person är inne på toaletten. Även information om hur rörelsedetektorerna för att tända belysningen fungerar har satts upp på toaletter. Önskemålet om att installera en dörröppnare till toaletten utanför matsalen har åtgärdats, då dörren upplevts som svår att öppna av yngre elever. Syftet med åtgärden är att skapa ökad trygghet för eleverna kring toaletterna. Utifrån elevernas upplevelser och tankar kring hur den fysiska skolmiljön kan förbättras, har skolan i flera olika insatser påbörjat arbetet med att åtgärda det som går att förbättra, med syfte att skapa ökad trygghet i skolans lokaler. Detta arbete kommer att fortsätta även under läsåret 2021-2022.

Såväl personal som elever har fått reflektera kring möjliga orsaker till en upplevd otrygghet samt få komma med förslag på hur skolan kan arbeta för en ökad trygghet för samtliga elever, utifrån identifierade utvecklingsområden.

Elevernas gemensamma tankar kring möjliga orsaker till upplevd otrygghet samt förslag för att förbättra den upplevda tryggheten:

Elevperspektivet är en mycket viktig utgångspunkt i skolans fortlöpande systematiska trygghetsskapande arbete och är även en viktig del i att tillämpa ett aktivt elevinflytande i dessa viktiga frågor. Flera av elevernas förslag för att skapa ökad trygghet har infriats och skolan kommer även under läsåret 21/22 att fortsätta se över vilka fler åtgärder som kan genomföras.

Flera elever upplever trygghet när det är kontinuitet i personalbemanningen. När det är samma personal som arbetar runtomkring eleven och antalet inte är för litet. Då skapas det trygghet och studiero och eleverna ges större möjlighet att lyckas både i skolarbetet samt i det sociala samspelet med sina kamrater på skolan.

Personalens gemensamma tankar kring orsaker till upplevd otrygghet samt förslag för att förbättra den upplevda tryggheten för eleverna (2021-2022):

Många i personalen har i reflektionsfrågorna kommit fram till att anledningen till att en del platser kan upplevas som otrygga av elever beror på att många människor rör sig på samma plats samtidigt samt att korridorerna, där även många elever har sina skåp, är för trånga. Några trygghetsskapande åtgärder som personalen föreslagit är att det är viktigt med ökad vuxennärvaro på platser som identifierats som mer otrygga av en del elever. Personal understryker även vikten av att som vuxen stanna upp, se den enskilda eleven och även ofta prata med eleverna om hur vi bemöter varandra. Flera i personalen har önskemål om en skolvärd eller skolvärdinna, samt att det hade varit bra om det fanns möjlighet att anordna fler rastaktiviteter till eleverna.

Personalen vill fortsätta att arbeta med att stärka elevernas förtroende för de vuxna, så att alla elever känner att de vet var de kan vända sig vid behov. Även tydlighet gentemot eleverna i t.ex. regler för lekar och genomgång av trivseregler nämns som en viktig del i det fortlöpande arbetet. De vuxna F-3 behöver även fortsätta att arbeta tillsammans, t.ex. under möten, men viktiga diskussionsfrågor om hur personalen på bästa sätt kan bemöta elevernas behov.

Personalen har även tankar på att utveckla fler rastaktiviteter, då det kan bidra till nya elevkonstellationer och därmed skapa sammanhållning och gemenskap över klassgränserna. Det finns även ett fokus vid att vuxna behöver tala mer med eleverna om hur vi tillsammans kan skapa trygghet samt vilka regler som gäller och vart eleverna kan vända sig vid behov.

Typer av kränkningar som är mest förekommande (2021-2022)

En klar majoritet av skolans elever uppger att de inte utsätts för kränkningar och att de upplever skolan som en trygg plats. Bland de elever som i Trivselenkäten uppger att de utsätts för kränkningar visar kartläggningen att den vanligaste formen av upplevda kränkningar är verbala kränkningar.

Slutord

Genom att ta del av kartläggningarna och såväl elevernas som personalens reflektioner framkommer utvecklingsområden som behöver prioriteras för läsåret 2020/2021. Reflektionsfrågornas syfte är både att såväl personal som elever ska bli mer medvetna kring dessa frågor och aspekter, vilket i sin tur kan påverka vårt dagliga bemötande av varandra på ett positivt sätt, men även att tillsammans komma fram till hur vi går vidare för att öka tryggheten för skolans samtliga elever. Elevsvaren ger oss en tydlig bild av elevernas perspektiv och vad vi behöver arbeta vidare med. De samlade svaren fungerar som viktiga verktyg för personalen och även eleverna att ha med sig i åtanke i den dagliga verksamheten. Såväl elever som personal har fått vara med i att ta fram förslag på konkreta åtgärder, insatser och främjande aktiviteter som skulle kunna öka tryggheten ytterligare.

Målsättningen för Tunaskolan är att samtliga elever alltid ska vara trygga i skolan, ha en god arbetsro, må bra och därmed få de bästa möjliga förutsättningarna för en god måloppfyllelse. Att arbeta systematiskt med såväl elever som personal kring frågor som rör likabehandling har även stöd i forskningen och har visat sig vara en viktig framgångsfaktor i att öka tryggheten och minska eventuella kränkningar. Detta arbete är ett ansvar som delas av samtliga vuxna och måste ske aktivt och systematiskt längs med hela läsåret. Målen som sätts upp inför läsåret 2021/2022 är direkt kopplade till de utvecklingsområden som identifierats i kartläggningarna, i elevernas och personalens samlade reflektioner, samt synpunkter från vårdnadshavare som kommit skolan till del kring vad som behöver utvecklas.

Avslutningsvis kan nämnas att en majoritet av de elever som besvarat frågorna uppger att de upplever Tunaskolan som en trygg plats, att de trivs och har vänner. Skolan arbetar fortlöpande enligt DO:s modell med att undersöka riskerna för diskriminering, repressalier och andra hinder för lika möjligheter och rättigheter genom olika kartläggningar. Resultatet analyseras och därefter planeras aktiva åtgärder in utifrån identifierade behov. Såväl främjande som förebyggande åtgärder och insatser sker fortlöpande i hela verksamheten och i det dagliga arbetet för att ständigt arbeta för att skolan ska vara en plats som är trygg för alla elever och en plats fri från diskriminering, kränkningar och trakasserier. I denna process är både elever och personal delaktiga och Trygghetsteamet arbetar fortlöpande med dessa viktiga frågor.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
-----	-----------	--------------------	-----------------------

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Motverka rasism och främlingsfientlighet	Hjärtedagen - februari 2022. Lärarna ska arbeta fortlöpande i klassrummen och i mötet med eleverna med fokus på att motverka rasism och främlingsfientlighet, tex. genom att alltid uppmärksamma och agera direkt vid eventuell jargong/rasistiska uttryck, men även arbeta för att i olika arbetsområden integrera dessa teman (t.ex. i SO och svenska/engelska, men även i andra ämnen och sammanhang)	Ökad medvetenhet kring begränsande normer (normkritik) och strukturell rasism. Ett klargörande av skolans nolltolerans mot all form av diskriminering och kunskap kring konsekvenser av diskriminering. Medvetenhet hos eleverna kring dessa viktiga frågor. Ett aktivt fortlöpande arbete hos personalen med fokus på att motverka rasism samt främja gemenskap.	Utvärdering sker stadiervis (1-3, 4-6 samt 7-9) under personalmöte vårterminen 2022, och tillsammans med eleverna.
Ökad trygghet och matro i matsalen	Se över möjligheten för skolan att beställa in nya möbler med bättre ljuddämpning, med syfte att öka matron och tryggheten för eleverna. Se över möjligheten till fast placering i matsalen.	Minskat buller och högre upplevd trygghet och matro.	Utvärderingen kan ske först när möblerna är på plats, om det visar sig vara ekonomiskt möjligt att genomföra.
Ökad trygghet för eleverna på skolgården	Personalen ansvarar för att ofta gå igenom med eleverna vilka regler som gäller vid lekar på rasterna. Personalen måste säkerställa tillsynsplikten av eleverna under raster och mellan lektionerna genom att alltid sprida ut sig, t.ex. på skolgården enligt ett system som täcker upp platser där eleverna befinner sig, och speciellt på de platser som eleverna angett kan upplevas som otrygga.	Ökad trygghet för eleverna under lekar på rasterna. Ökad trygghet för eleverna på skolgården då vuxna alltid ska se till att sprida ut sig och vara väl synliga, där eleverna befinner sig.	Utvärdering i samband med kommande kartläggning i Trivselenkäten.
Tydlighet kring skolans värdegrund och rutiner vid misstänkta kränkningar. De vuxna som arbetar med eleverna behöver förtydliga var de kan vända sig vid upplevd oro eller misstänkta kränkningar och påminna om Tunaskolans nolltolerans mot alla former av kränkningar samt hur vi bemöter varandra för att skapa trygghet för alla. De vuxna behöver även arbeta vidare i till exempel samtalsgrupper om de vuxnas bemötande av eleverna och hur vi samtalar med eleverna på bästa sätt vid olika situationer med syfte att öka den	Genomgång av skolans värdegrund och nolltolerans mot kränkningar med eleverna, samt var eleverna kan vända sig, regelbundet. De vuxna ska, i samtalsgrupper, arbeta för en samsyn i arbetssättet i hur personalen på bästa sätt kan bemöta eleverna och skapa en trygg miljö med tydlig nolltolerans mot kränkningar.	Ökad tydlighet gentemot eleverna i skolans värdegrund och var eleverna kan vända sig vid behov. Ökad samsyn och samarbete hos personalen F-3 i det fortlöpande trygghetsskapande arbetet.	Utvärderas fortlöpande under personalmöten under läsåret 2021-2022

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
upplevda tryggheten och minska upplevda kränkningar.			
Tydlighet kring skolans värdegrund och rutiner vid misstänkta kränkningar. De vuxna som arbetar med eleverna behöver tillsammans arbeta aktivt med trygghetsskapande insatser. Personalen behöver t.ex. förtydliga var eleverna kan vända sig vid upplevd oro eller misstänkta kränkningar, påminna om Tunaskolans nolltolerans mot alla former av kränkningar samt hur vi bemöter varandra för att skapa trygghet för alla. Personalen behöver regelbundet påminna om Trivselreglerna och tillsammans med eleverna arbeta med bemötande i vardagen och hur vi kan skapa en trygg skola för alla.	Mentorerna: Genomgång av skolans värdegrund och nolltolerans mot kränkningar med eleverna, samt var eleverna kan vända sig vid misstänkta kränkningar, regelbundet. Fortlöpande samtal med eleverna kring bemötande och vad som är ok och inte, utifrån skolans Trivselregler.	Ökad tydlighet gentemot eleverna kring skolans värdegrund och var eleverna kan vända sig vid behov. Ökad trygghet hos eleverna genom ett systematiskt arbete om bemötande och hur vi är med varandra, med syfte att skapa trygghet för alla elever.	Utvärderas fortlöpande under personalmöten under läsåret 2021-2022
Inkludera ofrivilligt ensamma elever samt främja gemenskap. Arbeta aktivt med inkludering av ofrivilligt ensamma elever samt arbeta med trygghetsskapande och gruppstärkande aktiviteter i undervisningsgrupperna samt på klassnivå.	Mentorer: Arbeta främjande med klassen t.ex. under mentorstiden och annan tid med klassen. Ta hjälp av skolans kurator vid behov och tips på arbetsmaterial. Lärarna: Samtliga lärare ansvarar för att alltid ha fasta placeringslistor under lektionstid och lärarna delar i alla sammanhang in eleverna då de t.ex. ska arbeta tillsammans i olika konstellationer. Lärarna ser till och säkerställer att eleverna följer placeringen i klassrummet och inte byter platser. Lärarna delar in eleverna i olika konstellationer (t.ex. vid arbeten i par eller grupper), för att på så sätt underlätta för ensamma elever att komma in i gemenskapen och lära känna nya elever.	Ökad trygghet för eleverna i klassrummen. Ökad inkludering av elever som upplever sig ensamma.	Utvärdering i samband med kommande kartläggning i Trivselenkäten
Rastaktiviteter för stärkt gemenskap och trygghet	Personalen ska se över möjligheten till fler rastaktiviteter, och även se till att de aktiviteter som genomförs främjar gemenskap, inkludering och trygghet.	Ökad trygghet och gemenskap under rasterna för eleverna, även över klassgränserna.	Ska utvärderas av personalen efterhand som aktiviteterna genomförs, under personalmöten stadiervis.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3

Bilagor:

Bilaga 1: Tunaskolans och Grundsärskolans trivselregler

Bilaga 2: Rutingång - Enskilt samtal vid kränkning och uppföljningssamtal

Bilaga 3: Rutiner för akuta situationer

Bilaga 4: Rutingång - Anmälan om kränkande behandling

Bilaga 5: Skolans rutingång vid misstänkta kränkningar